

PHÁP LUẬT VỀ HÒA GIẢI THƯƠNG MẠI CỦA VIỆT NAM

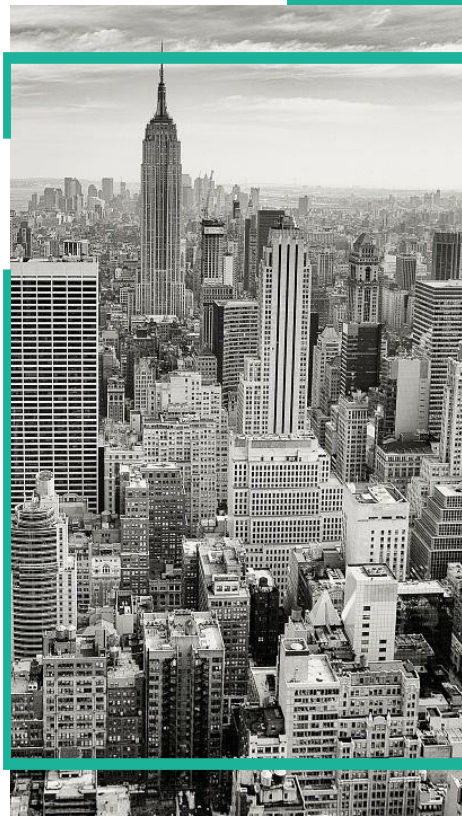
Nguyễn Thị Mai

PHÓ CỤC TRƯỞNG

Cục Hỗ trợ Tư pháp, Bộ Tư pháp

TỔNG QUAN

- Nghị quyết Đảng, Chính phủ đến các luật, Nghị định (Luật Đất đai, Luật đầu tư, Luật bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, Luật thương mại, Nghị định 22/2017/NĐ-CP...).
- Từ Nghị quyết 49 đến Bộ luật tố tụng dân sự: “Khuyến khích việc giải quyết một số tranh chấp thông qua thương lượng, hòa giải, trọng tài; tòa án hỗ trợ bằng quyết định công nhận việc giải quyết đó”; Bộ luật tố tụng dân sự (Chương 33: Điều 416-419).

THỰC TRẠNG GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI

- Quốc tế: Xu hướng hòa giải thương mại
- Trong nước: Các nghị quyết của Đảng, Chính phủ: NQ49, Nghị quyết 02 của Chính phủ (Nâng xếp hạng chỉ số giải quyết tranh chấp hợp đồng (A9) lên 8 - 12 bậc; năm 2019 ít nhất 3 bậc).
- Thực tiễn: Thời gian giải quyết tranh chấp HĐ: 400 ngày, chủ yếu tranh chấp do Tòa án xử lý (tình trạng “án tồn đọng” ngày càng tăng. Trọng tài thương mại chỉ chiếm trên dưới 1%; HGTM chưa có thông tin.
- Giải pháp nào cho giải quyết tranh chấp HĐ: Tòa án, Trọng tài, HGTM? Tính khả thi?

NHỮNG NỘI DUNG CHÍNH CỦA NGHỊ ĐỊNH SỐ 22/2017/NĐ-CP

1. Tranh chấp được giải quyết bằng hòa giải thương mại (Điều 2 Nghị định)

- Tranh chấp giữa các bên phát sinh từ hoạt động thương mại (bao gồm các tranh chấp phát sinh từ hoạt động tín dụng?).
- Tranh chấp giữa các bên trong đó ít nhất một bên có hoạt động thương mại.
- Tranh chấp khác giữa các bên mà pháp luật quy định được giải quyết bằng hòa giải thương mại.

NHỮNG NỘI DUNG CHÍNH CỦA NGHỊ ĐỊNH SỐ 22/2017/NĐ-CP

Tranh chấp thương mại nào được giải quyết bằng hòa giải?

Điều 3, Luật thương mại 2005:

Hoạt động thương mại là hoạt động nhằm mục đích sinh lợi, bao gồm mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ, đầu tư, xúc tiến thương mại và các hoạt động nhằm mục đích sinh lợi khác.

Các hoạt động không sinh lợi khác: Tranh chấp giữa các bên trong đó ít nhất một bên có hoạt động sinh lợi
(*Phổ biến hiện nay: tranh chấp giữa thương nhân và người tiêu dùng*).

* Loại trừ: tranh chấp đất đai và tranh chấp lao động (Vụ việc điển hình: *Quyết định công nhận số 755/2018/QĐ-PQTT của Tòa án nhân dân TP.HCM công nhận phán quyết VAC về cam kết không cạnh tranh trong NDA*).

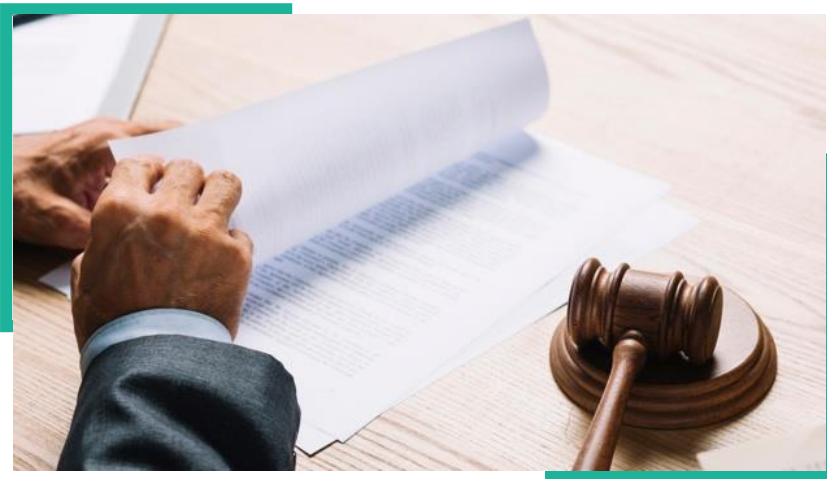
* Các luật khác: Dẫn chiếu đến pháp luật về HGTM.

NHỮNG NỘI DUNG CHÍNH CỦA NGHỊ ĐỊNH SỐ 22/2017/NĐ-CP

	Hòa giải viên thương mại vụ việc	Hòa giải viên thương mại của TCHGTM
Giống nhau	<ul style="list-style-type: none">• Điều kiện tối thiểu để trở thành hòa giải viên thương mại;• Được các bên tranh chấp thỏa thuận lựa chọn;• Các quyền và nghĩa vụ đối với các bên tranh chấp.	
Khác nhau	<ul style="list-style-type: none">• Cách thức công nhận: đăng ký tại Sở Tư pháp.• Hoạt động độc lập.	<ul style="list-style-type: none">• Cách thức công nhận: được tổ chức hòa giải thương mại lựa chọn và ghi tên vào danh sách của tổ chức.• Hoạt động qua tổ chức hòa giải thương mại.

NHỮNG NỘI DUNG CHÍNH CỦA NGHỊ ĐỊNH SỐ 22/2017/NĐ-CP

Điều kiện giải quyết tranh chấp bằng hòa giải thương mại (Điều 6)

Tranh chấp được giải quyết bằng hòa giải nếu các bên có thỏa thuận hòa giải. Các bên có thể thỏa thuận giải quyết tranh chấp bằng hòa giải trước, sau khi xảy ra tranh chấp hoặc tại bất cứ thời điểm nào của tranh chấp.

NHỮNG NỘI DUNG CHÍNH CỦA NGHỊ ĐỊNH SỐ 22/2017/NĐ-CP

Điều kiện trở thành hòa giải viên thương mại (Điều 7)

- Năng lực hành vi dân sự;
- Có trình độ đại học trở lên và đã qua thời gian công tác trong lĩnh vực được đào tạo từ 02 năm trở lên;
- Có kỹ năng hòa giải, hiểu biết pháp luật, hiểu biết tập quán kinh doanh, thương mại và các lĩnh vực liên quan (Công văn số 4001 ngày 18/10/2018: Văn bản xác nhận tham gia lớp tập huấn, bồi dưỡng về HGTM; Xác nhận của cơ quan tổ chức về kỹ năng, kinh nghiệm).

TRÌNH TỰ, THỦ TỤC HÒA GIẢI

NGUYÊN TẮC

- Tôn trọng tối đa thỏa thuận của các bên
- Đảm bảo tính linh hoạt, đơn giản

THỎA THUẬN HÒA GIẢI

- Điều khoản trong hợp đồng hoặc thỏa thuận riêng
- Hình thức: Văn bản

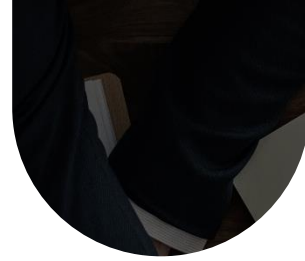
ĐẶC THÙ VỀ TRÌNH TỰ, THỦ TỤC HÒA GIẢI

- Các bên lựa chọn trình tự, thủ tục để tiến hành hòa giải
- Các bên quyết định lựa chọn một hoặc nhiều hòa giải viên thương mại tiến hành hòa giải
- Thời gian, địa điểm: Theo thỏa thuận
- Kết quả hòa giải: Thành và không thành

CÔNG NHẬN KẾT QUẢ HÒA GIẢI THÀNH

Tầm quan trọng: Yếu tố quyết định để các bên lựa chọn hòa giải thương mại

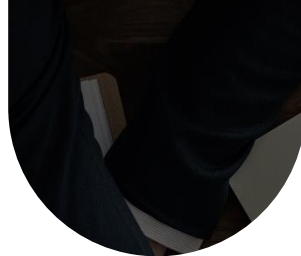
CÔNG NHẬN KẾT QUẢ HÒA GIẢI THÀNH

Những lưu ý khi xem xét công nhận kết quả hòa giải thành:

- Không xét xử lại vụ việc;
- Tôn trọng thỏa thuận của các bên trong phạm vi thỏa thuận đó không trái pháp luật và đạo đức xã hội;
- Xem xét các căn cứ hủy kết quả hòa giải thành.

Vai trò của Tòa án: Vai trò quyết định trong việc áp dụng các quy định của Bộ luật TTDS.

** Thực tế: Tòa án các cấp đang chờ hướng dẫn của Tòa án nhân dân tối cao.*

TRIỂN KHAI NGHỊ ĐỊNH VÀ VƯỚNG MẮC, KHÓ KHĂN

Triển khai Nghị định 22

- Các TTHG được cấp phép;
- HGVTM vụ việc đăng ký tại Sở Tư pháp;
- Doanh nghiệp tìm hiểu và đưa HGTM vào điều khoản giải quyết tranh chấp trong HĐ.

Khó khăn, vướng mắc

- Hiểu biết về HGTM còn hạn chế;
- Sự ủng hộ của Tòa án các cấp;
- HGV chưa có kinh nghiệm thực tiễn, chưa hiểu đúng về bản chất hoạt động HG.

Ảnh hưởng của luật Hòa giải và Đối thoại tại Tòa án

- Bổ nhiệm HGV; biên bản HG thành; công nhận kết quả HG.
- Tác động: Cạnh tranh “không bình đẳng” hay tác động về tư duy, về niềm tin của doanh nghiệp, người dân...

NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN QUAN TÂM

1. Đối với Tòa án nhân dân tối cao

- Có hướng dẫn cụ thể về việc công nhận kết quả hòa giải thành (kinh nghiệm từ việc ban hành Nghị quyết số 01/2014/NQ-HĐTP ngày 20/3/2014 của Hội đồng thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn thi hành một số quy định Luật trọng tài thương mại).
- Có cơ chế hỗ trợ hoạt động hòa giải thương mại, đặc biệt thông qua công nhận kết quả hòa giải thành.
- Nghiên cứu cơ chế giao một số thẩm phán chuyên trách giải quyết các vụ, việc về công nhận kết quả hòa giải thành.

NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN QUAN TÂM

2. Đối với Bộ Tư pháp

- Tiếp tục nghiên cứu: Thời hiệu hòa giải không tính vào thời hiệu tố tụng; Tòa án từ chối thụ lý vụ việc nếu các bên chưa tiến hành HG theo thỏa thuận; thông tin, bằng chứng trong quá trình HG không được sử dụng làm bằng chứng chống lại các bên tại Tòa; tham mưu CP tham gia Công ước Singapore;
- Các hoạt động tuyên truyền nâng cao nhận thức về hòa giải thương mại cho cơ quan, tổ chức doanh nghiệp;
- Có cơ chế hỗ trợ cụ thể để hoạt động hòa giải thương mại phát triển: tổ chức các lớp tập huấn cho hòa giải viên thương mại, cán bộ làm công tác quản lý hoạt động hòa giải thương mại...
- Phối hợp Tòa án nhân dân tối cao kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc trong hoạt động hòa giải thương mại.

KHUYẾN NGHỊ

Đối với các bên trong quan hệ hợp đồng

- Thực hiện quyền lực của mình trước khi nhờ đến quyền lực nhà nước (Tòa án);
- Lựa chọn hòa giải viên, trung tâm hòa giải có đủ điều kiện để hòa giải cho các tranh chấp của mình;
- Đưa ra các quy định bắt buộc về sử dụng hòa giải thương mại trong các hợp đồng;
- Sử dụng hòa giải ngay khi có tranh chấp.

KHUYẾN NGHỊ

Đối với các bên trong quan hệ hợp đồng

- Xây dựng điều khoản mẫu về giải quyết tranh chấp
- Mẫu phổ biến hiện nay: “Mọi tranh chấp phát sinh từ và liên quan đến Hợp đồng này trước hết được giải quyết thông qua thương lượng, hòa giải. Trường hợp thương lượng, hòa giải không thành thì tranh chấp được đưa ra [Tòa án/Trọng tài]để giải quyết”

KHUYẾN NGHỊ

Đối với các bên trong quan hệ hợp đồng

- Điều khoản mẫu: “Mọi tranh chấp phát sinh từ và liên quan đến Hợp đồng này trước hết sẽ được giải quyết bằng hòa giải tại [tên tổ chức hòa giải thương mại] hoặc bởi [hòa giải viên thương mại vụ việc]”.
- Lưu ý: Lựa chọn quy tắc hòa giải, số hòa giải viên thương mại.

“Việc soạn thảo hợp đồng, hiệu lực, diễn giải và thực thi Hợp Đồng này sẽ được điều chỉnh theo pháp luật Việt Nam. Mọi tranh chấp, bất đồng, mâu thuẫn hoặc khiếu nại phát sinh từ hoặc liên quan đến Hợp Đồng này và/hoặc bất kỳ tài liệu nào được đề cập đến trong Hợp Đồng này, bao gồm mọi thắc mắc về sự tồn tại, hiệu lực hoặc chấm dứt của Hợp Đồng này và/hoặc tài liệu hoặc bất cứ tranh chấp nào liên quan đến các nghĩa vụ ngoài hợp đồng phát sinh từ hoặc liên quan đến Hợp Đồng này (“Tranh Chấp”) trước hết sẽ được hòa giải tại Trung tâm hòa giải Việt Nam thuộc Trung tâm trọng tài quốc tế Việt Nam bởi [hai] hòa giải viên được các Bên chỉ định (mỗi bên chỉ định một hòa giải viên). Nếu Tranh Chấp không được giải quyết bằng hòa giải thì sẽ được đưa ra giải quyết sau cùng qua phân xử bằng trọng tài tại Trung tâm trọng tài quốc tế Việt Nam, theo Quy tắc tố tụng trọng tài của Trung Tâm trọng tài quốc tế Việt Nam có hiệu lực tại thời điểm giải quyết Tranh Chấp. Phán quyết trọng tài là sau cùng và ràng buộc các Bên”.

A low-angle, black and white photograph of several tall skyscrapers reaching towards a cloudy sky. The perspective is from below, looking up at the buildings, which creates a sense of height and grandeur. The buildings have many windows, some of which are lit. The sky is filled with soft, white clouds.

THANK YOU !

